

Франсоа Керсоди

СПИСЪКЪТ НА КЕРСТЕН

ЕДИН ПРАВЕДНИК
СРЕД ДЕМОНИТЕ

София, 2022

François Kersaudy

LA LISTE DE KERSTEN

Un juste parmi les démons

Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2021

© Издателство „Изток-Запад“, 2022

Всички права запазени. Нито една част от книгата не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Недка Капралова, превод, 2022

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-1020-0 (мека подвързия)

ISBN 978-619-01-1044-6 (твърда подвързия)

ФРАНСОА КЕРСОДИ

**СПИСЪКЪТ
НА КЕРСТЕН**

ЕДИН ПРАВЕДНИК СРЕД ДЕМОНИТЕ

Превод от френски
Негка Капралова

Съдържание

Карти.....	7
Въведение	9
Действащи лица	13
Глава I. Пролог.....	15
Глава II. Завръзката	30
Глава III. Мрежата на Феликс	45
Глава IV. Завладяването на Изтока	61
Глава V. Неизразимото	77
Глава VI. Лъкатушна линия	91
Глава VII. Сянка на съмнение.....	104
Глава VIII. Разклащания.....	119
Глава IX. Предупреждение за буря.....	135
Глава X. Началото на края.....	155
Глава XI. Провидението под развалините	175
Глава XII. Мисия с повишен риск	197
Глава XIII. Залезът на боговете	229
Глава XIV. Отложена признателност.....	249
Глава XV. Предсрочно заминаване	269
Съкращения	279
Извори.....	281
Бележки.....	283
За автора.....	299

Кърти

1. Прибалтийските държави след 1919 г.	17
2. Ливония в състава на Руската империя в началото на ХХ в.	18
3. Харцвалде	27
4. Операция „Барбароса“, юни–ноември 1941 г.	63
5. Система от концентрационни лагери	86
6. Лятна офанзива на Вермахта, 1942 г.	90
7. Харцвалде и следващите щабквартири на Химлер	194
8. Нашествието в Германия, април–май 1945 г.	217

Въведение

Всеки във Франция знае историята на Оскар Шиндлер, който спасява хиляда евреи^А от нацистко унищожение през Втората световна война. Но в действителност Феликс Керстен извършва още по-значим подвиг от Оскар Шиндлер. Тази книга може да бъде озаглавена и „Списъците на Керстен“, защото те са били повече от сто, без да смятаме, че огромното мнозинство от мъжете и жените, пощадени благодарение на неговите действия, дори не присъстват в тях! През 1947 г. меморандум на Световния еврейски конгрес утвърждава, че Феликс Керстен е спасил в Германия „100 000 души от различна националност, от които около 60 000 евреи [...] с опасност за собствения си живот“. Но в края на разказа, който следва, тези числа ще изглеждат до голяма степен подценени...

Една от най-малко познатите и най-вълнуващи книги на Жозеф Кесел носи заглавието „Ръцете на чудото“. Този роман пресъздава подвига на терапевта на Химлер, който получава – като възнаграждение за труда си – освобождаването на евреи и членове на Съпротивата, като читателят невинно може да разграничи разказа на Кесел от разказа за Керстен. Вярно е, че Керстен е посрещнат от западните историци със същото снизходително недоверие, с което са приемани по онова време Ото Щрасер, Херман Раушнинг и Ханс-Юрген Кьолер – все политически емигранти, описващи нещо, като познавачи, режима на Хитлер от края на 30-те години^В на XX в. Но когато става дума за Керстен, известно противоречие може да се открие също и във факта, че по-голямата част от историците, които му отричат как-

^А Оскар Шиндлер е спасил близо 1200 евреи. – Б.р. (Всички бележки без изрично отбелязаните са на автора.)

^В Аналогично явление се наблюдава в СССР: докато Сталин е жив – и дори дълго след това – политически емигранти, отлично запознати със съветската система, като Кравченко, Кривицки или Бажанов, се сблъскват със същия твърд скептицизъм от страна на историците.

вото и да било значение като участник или свидетел, непрестанно го цитират в трудовете си. Към това трябва да прибавим, че техният скептицизъм се сблъсква с няколко безспорни факта: бележникът и кореспонденцията на Химлер показват, че той се е възползвал над двеста пъти от грижите на Феликс Керстен между март 1939 г. и април 1945 г. – по един час на сеанс. Освен това бележките, записвани след всяка от тези срещи и представени в мемоарите на терапевта след 1947 г., напълно съответстват на онова, което ще разкрият записите на тайните срещи на върха на нацистката йерархия, публикувани между пет и трийсет и пет години по-късно. Впрочем много оригинални документи, подписани от ръката на Химлер или на личния му секретар Рудолф Брант, свидетелстват преизобилно за дейността на Керстен в полза на жертвите на режима; такъв е случаят и с публичните показания, и с личните мемоари както на съюзниците му, така и на противниците му; освен това американската, британската, холандската и шведската дипломатическа кореспонденция през последните две години на войната ясно показват, че от посланиците до министрите на външните работи, като се мине през Франклин Рузвелт и Уинстън Чърчил – всички са знаели за действията на Феликс Керстен. Накрая, по-голямата част от неговите твърдения може да бъдат проверени и когато се окажат неточни или преувеличени, почти винаги е възможно да се открият причините за това.

Тежка задача е да бъде възкресен Феликс Керстен! Той произхожда от германско семейство, живеещо в една естонска провинция на Руската империя, става финландец, без да престане в действителност да бъде германец, а 30-те години го превръщат в холандец по душа и сърце, преди войната да го подтикне да поиска шведско поданство. Мемоарите му са разделени на четири части, писани на също толкова езика в продължение на десет години. В крайна сметка се оказва, че дневникът му, издирван цели 75 години, изобщо не е съществувал; писмата, удостоверенията, свидетелствата, показанията и проучванията, свързани с него, са написани на немски, английски, шведски, датски, норвежки, фински и нидерландски; тайната, необходима за успеха на начинанията му по време на войната, продължава да е жива непосредствено след края на войната и с малки изключения стотиците хиляди души, които е спасил, никога не са знаели на кого дължат живота си; накрая, поради причини, свързани с огромното объркване през последните месеци на войната, на практика е невъзможно самият брой на оцелелите да бъде определен с точност.

Предизвикателство беше да се попречи на тези трудности да се отразят на разказа, който следва. Как например да се дадат преводите, да се обяснят институциите, да се изложат последиците и замесването в различни си-

туации, да се уточнят местата, като постоянно се държи сметка за перипетии на войната, бушуваща наоколо? Изключването им щеше да направи разказа неразбираем, включването им обаче щеше да го направи отегчителен. Затова избрахме да ги посочим в бележки под линия, където читателят спокойно може да се запознае с тях. Впрочем, както ще видите, този разказ включва много диалози, предадени от Керстен, от генерал Шеленберг, от граф Бернадот, от астролога на Химлер, от шведския министър на външните работи и от различните следвоенни разследващи парламентарни комисии. Как може да сме сигурни, че тези диалози са съвсем автентични? Разследващите комисии, разбира се, са имали стенографи, но за останалото – никой по онова време не е разполагал с преносим магнетофон, дори и шпионите. Ето защо ни се наложи да проявим известно минимално доверие както към участниците в събитията, така и към свидетелите, след като съпоставихме архивите, свидетелствата, контекста, правдоподобността и здравия разум...

Това изумително пътуване в мрачните лабиринти на хилядолетния Райх несъмнено ще открие някои нови перспективи пред историците и ще припомни на всички, че на върха на този режим – злосторен и ефимерен – са царували три страсти: безмълвната смъртоносна омраза между Химлер, Рибентроп, Гьобелс, Борман, Гьоринг, Хес и Розенберг, от която непрекъснато се възползва Феликс Керстен, за да осигури успеха на своите начинания; слепият, обезличаващ фанатизъм, движещ всички под демоничното влияние на фюрера и станал основание за маршал Гьоринг да казва: „Аз нямам съвест, моята съвест се нарича Адолф Хитлер“; и не на последно място, страхът, долният, отвратителен страх, от който са били обзети постоянно, изразен открито в думите на същия този Херман Гьоринг: „Когато влизам в кабинета на Хитлер, сърцето ми неизменно слиза в ботушите.“

И накрая, по време на това бурно и ужасно опасно пътуване заедно с терапевта Феликс Керстен читателят ще може да се увери, че понякога от най-трагичните ситуации блика хумор. Някои ще се почувстват засегнати, защото в наши дни има истински професионалисти по негодувание, но всички останали ще ги подминат^А, като по-скоро ще останат доволни, че са опознали една от онези изключителни личности, които помиряват човека с човешкия род.

^А Насърчени за това от думите на великия руски артист Сергей Образцов: „Хуморът е сериозно нещо.“

Действащи лица

Бергер, Готлоб – генерал, началник на Главното управление на СС и главен кадровик на СС

Бернадот, граф Фолке – племенник на краля на Швеция Густав V и заместник-председател на Шведския червен кръст

Борман, Мартин – секретар на Хитлер и шеф на канцеларията на НСДАП (Германската националсоциалистическа работническа партия)

Брант, Рудолф – частен секретар на Хайнрих Химлер

ван Нагел, барон Юстинус – бивш посланик на Холандия в Стокхолм

Витинг, Ролф – министър на външните работи на Финландия (1940–1943)

Вулф, Вилхелм – известен астролог, „консултант“ на райхсфюрер Химлер

Гьобелс, Йозеф – министър на пропагандата на Райха

Гьоринг, Херман – райхсмаршал и главнокомандващ Военновъздушните сили (Луфтвафе)

Гюнтер, Кристиан – министър на външните работи на Швеция

Дьониц, Карл – гросадмирал и главнокомандващ Германските военноморски сили от 1943 г.; посочен от Хитлер за негов наследник през април 1945 г.

Зайс-Инкварт, Артур – райхскомисар на окупирана Холандия

Калтенбрунер, Ернст – приемник на Райнхард Хайдрих на поста началник на Главното управление за сигурността на Райха (РСХА)

Квислинг, Видкун – основател и водач на Национално единение, норвежка колаборационистка партия

Керстен, Арно – втори син на Феликс Керстен

Керстен, Ирмгард – съпруга на Феликс Керстен

Керстен, Феликс – лекар, мануален терапевт

Кивимяки, Тойво – посланик на Финландия в Берлин

Любен, Елизабет – „доведена“ сестра на Феликс Керстен

Масур, Норберт – помощник на Хилел Сторх като представител на Световния еврейски конгрес в Стокхолм

Мюлер, Хайнрих – началник на IV отдел (Гестапо) на Главното управление за сигурността на Райха (РСХА)

Мюсерт, Антон – водач на холандското Националсоциалистическо движение (НСД)

- Постумус, Николас** – професор по икономика и основател на холандския
Институт за военна документация
- Рангел, Йохан** – министър-председател на Финландия (1941–1943)
- Рибентроп, Йоахим фон** – министър на външните работи на Райха
- Рити, Ристо** – президент на Финландия (1940–1944)
- Рихерт, Арвид** – посланик на Швеция в Берлин
- Сторх, Хилел** – представител на Световния еврейски конгрес в Стокхолм
- Тербовен, Йозеф** – райхскомисар на окупирана Норвегия
- Хайдрих, Райнхард** – адютант на Химлер и началник на Главното управление за сигурността на Райха (РСХА)
- Хес, Рудолф** – представител на фюрера за делата на НСДАП (Германската националсоциалистическа работническа партия)
- Химлер, Хайнрих** – райхсфюрер на СС
- Хюит, Ейбрахам** – пратеник на президента Рузвелт и агент на Управлението на стратегическите служби (УСС) в Стокхолм
- Чано, Галеацо** – министър на външните работи на Италия и зет на Мусолини
- Шеленберг, Валтер** – началник на VI отдел (външно разузнаване) на Главното управление за сигурността на Райха (РСХА)